YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

10 päivänä huhtikuuta 2003 *

Asiassa C-437/00,

jonka Landesarbeitsgericht München (Saksa) on saattanut yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkitsemisesta yhteisöjen tuomioistuimessa 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Giulia Pugliese

vastaan

Finmeccanica SpA, Betriebsteil Alenia Aerospazio

ennakkoratkaisun edellä mainitun 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32) 5 artiklan 1 kohdan tulkinnasta, sellaisena kuin yleissopimus on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Iso-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä kysei-

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

seen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 9 päivänä lokakuuta 1978 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 304, s. 1; yleissopimus muutoksineen s. 77), Helleenien tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 25 päivänä lokakuuta 1982 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 388, s. 1) ja Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 285, s. 1),

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. A. O. Edward sekä tuomarit A. La Pergola, P. Jann (esittelevä tuomari), S. von Bahr ja A. Rosas,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Pugliese, edustajanaan Rechtsanwalt T. Simons,

— Saksan hallitus, asiamiehenään R. Wagner,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään G. Amodeo, avustajanaan barrister A. Robertson,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään A.-M. Rouchaud ja W. Bogensberger,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Pugliesen ja komission 13.6.2002 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 19.9.2002 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Landesarbeitsgericht München on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 11.2.2000 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 27.11.2000, tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkitsemisesta yhteisöjen tuomioistuimessa 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä kyseisen yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32) 5 artiklan 1 kohdan tulkinnasta,

sellaisena kuin yleissopimus on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 9 päivänä lokakuuta 1978 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 304, s. 1; yleissopimus muutoksineen s. 77), Helleenien tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 25 päivänä lokakuuta 1982 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 388, s. 1) ja Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 285, s. 1; jäljempänä Brysselin yleissopimus).

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Italian kansalainen Giulia Pugliese, kotipaikka Rooma (Italia), ja Italian oikeuden mukaan perustettu yhtiö Finmeccanica SpA, toimipaikka Alenia Aerospazio (jäljempänä Finmeccanica), kotipaikka Rooma, ja jossa on kyse tiettyjen kulujen korvaamisesta ja tiettyjen kurinpidollisten seuraamusten soveltamisesta asianosaisten tekemän työsopimuksen osalta.

Sovellettavat oikeussäännöt

3 Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Sellaista henkilöä vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, voidaan nostaa kanne toisessa sopimusvaltiossa:

1) sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa kanteessa tarkoitettu velvoite on täytetty tai täytettävä; työsopimusta koskevassa asiassa tämä paikkakunta on se, jossa työntekijä tavallisesti suorittaa työnsä; jos työntekijä ei tavallisesti suorita työtään samassa valtiossa, työn-

antajaa vastaan voidaan nostaa kanne myös sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa työntekijän palvelukseen ottanut toimipaikka sijaitsee tai oli sijainnut."

Kansallisessa tuomioistuimessa vireillä oleva asia ja ennakkoratkaisukysymykset

4 Pugliese ja Italian oikeuden mukaan perustettu yhtiö Aeritalia Aerospaziale Italiana SpA (jäljempänä Aeritalia) tekivät 5.1.1990 työsopimuksen, jonka mukaan Aeritalia otti Pugliesen palvelukseensa työskentelemään 17.1.1990 alkaen toimipaikassaan Torinossa (Italia).

5 Pugliese pyysi 17.1.1990 Aeritaliaa soveltamaan niin sanottua työsuhteeseen perustuvien työntekijän velvoitteiden keskeyttämistä koskevaa järjestelmää (regime di aspettativa) sen takia, että hän siirtyy Saksan oikeuden mukaan perustetun yhtiön Eurofighter Jagdflugzeug GmbH:n (jäljempänä Eurofighter), kotipaikka München (Saksa), palvelukseen; Aeritalia omisti tästä yhtiöstä 21 prosenttia.

6 Aeritalia suostui 18.1.1990 päivätyllä kirjeellään tähän pyyntöön 1.2.1990 alkaen. Aeritalia sitoutui muun muassa maksamaan Pugliesen puolesta tämän Italiassa ottaman vapaaehtoisen vakuutuksen maksut ja sisällyttämään hänelle kertyneeseen palveluksessaoloaikaan hänen palatessaan Aeritaliaan sen ajanjakson, jonka hän on työskennellyt Eurofighterissä. Aeritalia sitoutui myös korvaamaan Puglieselle tiettyjä matkakuluja ja lisän vuokrakulujen kattamiseksi tai vuokran siltä ajalta, jonka hän on Eurofighterin palveluksessa.

7 Pugliese ja Eurofighter tekivät 12. ja 31.1.1990 työsopimuksen, jonka mukaan Pugliese aloitti työskentelyn yhtiön palveluksessa 1.2.1990. Tästä päivästä lähtien hän on työskennellyt Münchenissä.

8 Finmeccanica osti Aeritalian vuonna 1990. Finmeccanica ilmoitti Puglieselle vuonna 1995, että tämän asema henkilönä, johon sovelletaan keskeyttämisjärjestelmää (posizione di aspettativa), päättyy 29.2.1996. Pugliesen esittämien useiden pyyntöjen takia Finmeccanica suostui pidentämään 30.6.1998 asti ajanjaksoa, jonka tämä voi olla Eurofighterin palveluksessa. Sitä vastoin tämä yhtiö kieltäytyi vastaamasta 1.6.1996 alkaen hänen matka- ja vuokrakuluistaan.

9 Pugliese ei suostunut Finmeccanican vaatimukseen siitä, että hänen pitäisi aloittaa 1.7.1998 työskentely tämän toimipaikassa Torinossa, joten yhtiö ryhtyi kurinpitotoimenpiteisiin häntä vastaan.

10 Pugliese nosti 9.2.1998 kanteen Arbeitsgericht Münchenissä Finmeccanican velvoittamiseksi korvaamaan hänen vuokrakulunsa 1.6.1996 alkaen ja hänen matkakulunsa vuoden 1996 jälkimmäisestä vuosipuoliskosta alkaen. Hän laajensi myöhemmin kannettaan riitauttamalla häneen kohdistetut kurinpitotoimenpiteet.

11 Arbeitsgericht München jätti 19.4.1999 tekemällään päätöksellä kanteen tutkimatta sillä perusteella, että se ei ole toimivaltainen.

12 Pugliese valitti Landesarbeitsgericht Müncheniin, joka katsoi, että asian ratkaisu edellyttää Brysselin yleissopimuksen tulkintaa, ja päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko Italian kansalaisen ja Italian oikeuden mukaan perustetun yhtiön, jonka kotipaikka on Italiassa, välillä tehdyn sellaisen työsopimuksen johdosta syntynyt oikeusriita, jossa työskentelypaikkakunnaksi on määrätty Torino, Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan toiseen puolipisteeseen päättyvässä osassa tarkoitettu paikkakunta, jolla työntekijä tavallisesti suorittaa työnsä, München, jos työsopimukseen sovelletaan työntekijän pyynnöstä alusta alkaen väliaikaisesti keskeyttämisjärjestelmää ja työntekijä työskentelee tänä aikana italialaisen työnantajan suostumuksella mutta itsenäisen työsopimuksen perusteella sellaisen Saksan oikeuden mukaan perustetun yhtiön palveluksessa, jonka kotipaikka on München, siten, että italialainen työnantaja on täksi ajaksi sitoutunut järjestämään työntekijän käyttöön asunnon Münchenistä tai vastaamaan asunnosta aiheutuvista kustannuksista sekä vastaamaan kaksi kertaa vuodessa Münchenistä työntekijän kotimaahan tehtävien matkojen kustannuksista?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen annetaan kieltävä vastaus, voiko työntekijä sellaisessa oikeusriidassa italialaista työnantajaansa vastaan, joka koskee työsopimuksen perusteella tapahtuvaa vuokrakustannusten ja kaksi kertaa vuodessa suoritettavasta kotimatkasta aiheutuvien kustannusten maksamista, edellä mainitun yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan ensimmäiseen puolipisteeseen päättyvän osan perusteella vedota siihen, että toimivaltainen tuomioistuin on kyseisen velvoitteen täyttämispaikkakunta?"

Ensimmäinen kysymys

13 Aluksi on todettava, että kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa on kyse työntekijästä, joka on tehnyt peräkkäin kaksi työsopimusta kahden eri työnantajan kanssa; ensimmäinen työnantaja on ollut täysin tietoinen

toisen sopimuksen tekemisestä ja suostunut ensimmäisen sopimuksen keskeyttämiseen. Kansallinen tuomioistuin haluaa selvittää, onko se saksalaisena tuomioistuimena toimivaltainen ratkaisemaan asian, jossa asianosaisina ovat työntekijä ja ensimmäinen työnantaja, kun työntekijä on työskennellyt toisen työnantajan palveluksessa Saksassa, vaikka ensimmäisen työnantajan kanssa tehdyn sopimuksen mukaan työskentelypaikkakunta on Italiassa.

14 Kansallinen tuomioistuin kysyy tältä osin, onko Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan toiseen puolipisteeseen päättyvää osaa tulkittava siten, että asiassa, jossa asianosaisina ovat työntekijä ja ensimmäinen työnantaja, johon nähden työntekijän velvollisuudet on keskeytetty, paikkakuntaa, jolla työntekijä suorittaa velvoitteensa toista työnantajaa kohtaan, voidaan pitää paikkakuntana, jolla hän tavallisesti suorittaa työnsä ensimmäisen työnantajan kanssa tehdyn sopimuksen osalta.

15 Tähän kysymyksen vastaamiseksi on aluksi muistutettava yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, joka koskee Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan tulkintaa asioissa, jotka koskevat työsopimusta.

16 Ensinnäkin tästä oikeuskäytännöstä ilmenee, että tämäntyyppisten sopimusten osalta Brysselin yleissopimuksen kyseisen määräyksen mukainen kanteessa tarkoitetun velvoitteen täyttämispaikka on määritettävä sellaisten yhdenmukaisten perusteiden nojalla, jotka yhteisöjen tuomioistuimen on määriteltävä Brysselin yleissopimuksen järjestelmän ja tavoitteiden perusteella (ks. mm. asia C-125/92, Mulox IBC, tuomio 13.7.1993, Kok. 1993, s. I-4075, Kok. Ep. XIV, s. I-319, 10, 11 ja 16 kohta; asia C-383/95, Rutten, tuomio 9.1.1997, Kok. 1997, s. I-57, 12 ja 13 kohta ja asia C-37/00, Weber, tuomio 27.2.2002, Kok. 2002, s. I-2013, 38 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on nimittäin korostanut, että vain tällaisella itsenäisellä tulkinnalla voidaan taata yleissopimuksen yhtenäinen soveltaminen; yleissopimuksen tavoitteena on erityisesti yhtenäistää sopimusvaltioiden tuo-

mioistuinten toimivaltaa koskevat säännöt siten, että mahdollisuuksien mukaan vältetään tilanteita, joissa useat tuomioistuimet ovat toimivaltaisia käsittelemään samaa oikeussuhdetta, sekä vahvistaa yhteisössä asuvien tai sinne sijoittautuneiden henkilöiden oikeussuojaa, jotta kantajalla on mahdollisuus vaivattomasti yksilöidä se tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi hän voi saattaa asiansa, ja jotta vastaajalla on kohtuullinen mahdollisuus ennakoida, missä tuomioistuimessa häntä vastaan voidaan nostaa kanne (ks. em. asia Mulox IBC, tuomion 11 kohta ja em. asia Rutten, tuomion 13 kohta).

17 Toiseksi yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa olevaa erityistä toimivaltasääntöä voidaan hyvän oikeudenhoidon ja oikeudenkäynnin tarkoituksenmukaisen järjestämisen vuoksi perustella sillä, että asian ja sen ratkaisevan tuomioistuimen välillä on erityisen läheinen liittymä, ja sillä, että sen paikkakunnan tuomioistuin, jolla työntekijän on täytettävä velvoitteensa suorittaa sovittu työ, on sopivin käsittelemään työsopimuksen perusteella mahdollisesti syntyvän riidan (ks. mm. em. asia Mulox IBC, tuomion 17 kohta; em. asia Rutten, tuomion 16 kohta ja em. asia Weber, tuomion 39 kohta).

18 Kolmanneksi yhteisöjen tuomioistuin toteaa, että työsopimuksia koskevien asioiden osalta Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohtaa tulkittaessa on varmistettava, että työntekijää sosiaalisesti heikompana sopimusosapuolena suojellaan asianmukaisesti, ja että tällaisen suojelun toteutuminen on paremmin turvattu, jos työsopimukseen liittyvät riidat kuuluvat sen paikkakunnan tuomioistuimen toimivaltaan, jolla työntekijän on täytettävä velvoitteensa työnantajaansa kohtaan, koska juuri tuon paikkakunnan tuomioistuimessa työntekijä voi pienemmin kustannuksin nostaa kanteen tai puolustautua (em. asia Mulox IBC, tuomion 18 ja 19 kohta; em. asia Rutten, tuomion 17 kohta ja em. asia Weber, tuomion 40 kohta).

19 Yhteisöjen tuomioistuin päättelee tästä, että Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että työsopimuksia koskevissa asioissa tässä määräyksessä tarkoitetulla keskeisen velvoitteen täyttämispaikkakunnalla tarkoitetaan paikkakuntaa, jolla työntekijä tosiasiallisesti tekee työnantajansa kanssa

sovitun työn (em. asia Mulox IBC, tuomion 20 kohta; em. asia Rutten, tuomion 15 kohta ja em. asia Weber, tuomion 41 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt, että tilanteessa, jossa työntekijä täyttää työsopimukseensa perustuvat velvoitteet useassa sopimusvaltiossa, Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu paikkakunta, jolla hän tavallisesti työskentelee, on se paikkakunta, jolla tai josta käsin hän kaikki kyseisessä yksittäistapauksessa esille tulevat seikat huomioon ottaen tosiasiallisesti täyttää olennaisen osan velvollisuuksistaan työnantajaansa kohtaan (em. asia Mulox IBC, tuomion 26 kohta; em. asia Rutten, tuomion 23 kohta ja em. asia Weber, tuomion 58 kohta).

20 Nyt käsiteltävänä oleva asia eroaa edellä mainituista asioista Mulox IBC, Rutten ja Weber siten, että kansallisessa tuomioistuimessa kyseessä olevana ajanjaksona Pugliese on työskennellyt vain yhdellä paikkakunnalla. Tämä paikkakunta ei kuitenkaan ole se paikkakunta, josta on määrätty kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian vastaajana olevan työnantajan kanssa tehdyssä työsopimuksessa, vaan toinen paikkakunta, josta on määrätty toisen työnantajan kanssa tehdyssä toisessa työsopimuksessa.

21 Kaikki asiassa huomautuksiaan yhteisöjen tuomioistuimelle esittäneet osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että kysymys siitä, voidaanko paikkakuntaa, jolla työntekijä suorittaa velvoitteensa työnantajaa kohtaan, pitää paikkakuntana, jolla hän tavallisesti suorittaa työnsä, ja voidaanko siis soveltaa Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohtaa asiassa, joka koskee toista työsopimusta, riippuu siitä, missä määrin nämä kaksi sopimusta ovat toisiinsa sidoksissa.

22 Tämän siteen on täytettävä edellytykset, jotka on määritettävä ottaen huomioon Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan tavoitteet, sellaisina kuin ne on määritelty tämän tuomion 16—19 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä. Vaikka tämän oikeuskäytännön mukaisia periaatteita ei kaikilta osin voida soveltaa nyt esillä olevaan asiaan, niillä on kuitenkin merkitystä siltä osin kuin niissä korostetaan, että Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohtaa on tulkit-

tava siten, että vältetään se, että toimivaltaisia tuomioistuimia olisi useita, jotta vastaajalla on kohtuullinen mahdollisuus ennakoida, missä tuomioistuimessa häntä vastaan voidaan nostaa kanne, ja jotta varmistetaan, että työntekijää heikompana sopimusosapuolena suojellaan asianmukaisesti.

23 Kaksi ensimmäistä tavoitetta edellyttävät, että jos työntekijä on sidoksissa kahteen eri työnantajaan, ensimmäinen työnantaja voidaan haastaa sen paikkakunnan tuomioistuimeen, jolla työntekijä työskentelee toisen työnantajan palveluksessa, ainoastaan, jos ensimmäisellä työnantajalla itsellään on toisen sopimuksen tekohetkellä intressi sen suorituksen täyttämiseen, joka työntekijän on tehtävä toiselle työnantajalle tämän määräämällä paikkakunnalla.

24 Kolmas tavoite edellyttää, että sitä, onko kyseessä tällainen intressi, ei pidä arvioida tiukasti sekä muodollisia ja tyhjentäviä arviointiperusteita soveltaen vaan kokonaisuutena kaikki kulloinkin kyseessä olevan yksittäistapauksen olosuhteet huomioon ottaen. Relevantteja arviointiperusteita voivat olla erityisesti seuraavat:

— suunniteltiinko toisen sopimuksen tekemistä ensimmäistä sopimusta tehtäessä

— muutettiinko ensimmäistä sopimusta toisen sopimuksen tekemisen takia

— ovatko nämä kaksi työnantajaa organisatorisesti tai taloudellisesti sidoksissa toisiinsa

— onko näiden kahden työnantajan välillä sopimus, jossa määrätään puitteet kahden sopimuksen yhtäaikaiselle olemassaololle

— säilyykö ensimmäisen työnantajan työnjohto-oikeus työntekijään nähden

— voiko ensimmäinen työnantaja ratkaista, miten kauan työntekijä on toisen työnantajan palveluksessa.

25 Kansallisen tuomioistuimen asiana on arvioida edellä mainittujen tai muiden relevanttien arviointiperusteiden perusteella, voidaanko kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian olosuhteiden perusteella katsoa, että ensimmäisellä työnantajalla on intressi sen suorituksen täyttämiseen, joka Pugliesen on tehtävä toisen työnantajan kanssa tehdyn työsopimuksen perusteella Saksassa.

26 Ensimmäiseen kysymykseen on siis vastattava, että Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että asiassa, jossa asianosaisina ovat työntekijä ja ensimmäinen työnantaja, paikkakuntaa, jolla työntekijä suorittaa velvoitteensa toista työnantajaa kohtaan, voidaan pitää paikkakuntana, jolla hän tavallisesti suorittaa työnsä, jos ensimmäisellä työnantajalla, johon nähden työntekijän velvollisuudet on keskeytetty, itsellään on toisen sopimuksen tekohetkellä intressi sen suorituksen täyttämiseen, joka työntekijän on tehtävä toiselle työnantajalle tämän määräämällä paikkakunnalla. Se, onko kyseessä tällainen intressi, on arvioitava kokonaisuutena kaikki kulloinkin kyseessä olevan yksittäistapauksen olosuhteet huomioon ottaen.

Toinen kysymys

27 Tällä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin haluaa tietää, voiko siinä tilanteessa, että sen ei voida katsoa olevan toimivaltainen sen paikkakunnan tuomioistuimena, jolla työntekijä tavallisesti suorittaa työnsä, sen toimivaltaisuus perustua johonkin toiseen seikkaan. Kansallinen tuomioistuin kysyy, onko Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan ensimmäiseen puolipisteeseen päättyvää osaa tulkittava siten, että työsopimusten osalta sen toimivaltaisuuden perustana voi olla paikkakunta, jolla on täytettävä muu velvoite kuin työntekijän velvoite suorittaa työnsä eli esimerkiksi työnantajan velvoite maksaa vuokrakulut toisessa maassa ja matkakulut kotimaahan.

28 Tähän kysymykseen on syytä vastata vain siltä osin kuin kansallinen tuomioistuin ei ole siellä vireillä olevan asian olosuhteita koskevan kokonaisarvioinnin perusteella voinut todeta, että ensimmäisellä työnantajalla on intressi Pugliesen Eurofighterin kanssa tekemän toisen työsopimuksen mukaisen suorituksen täyttämiseen Saksassa.

29 Tämän tuomion 19 kohdassa mainitusta yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee selvästi, että asiassa, joka perustuu työsopimukseen, ainoa velvoite, joka otetaan huomioon Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa, on työntekijän velvoite suorittaa työnantajan kanssa sovittu työ.

30 Toiseen kysymykseen on siis vastattava, että Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että työsopimusten osalta paikkakunta, jolla työn-

tekijä suorittaa työnsä, on ainoa velvoitteen täyttämispaikkakunta, joka voidaan ottaa huomioon ratkaistaessa, mikä on toimivaltainen tuomioistuin.

Oikeudenkäyntikulut

31 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Landesarbeitsgericht Münchenin 11.2.2000 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleis-**

sopimuksen 5 artiklan 1 kohtaa, sellaisena kuin tämä yleissopimus on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 9 päivänä lokakuuta 1978 tehdyllä yleissopimuksella, Helleenien tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 25 päivänä lokakuuta 1982 tehdyllä yleissopimuksella ja Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyllä yleissopimuksella, on tulkittava siten, että asiassa, jossa asianosaisina ovat työntekijä ja ensimmäinen työnantaja, paikkakuntaa, jolla työntekijä suorittaa velvoitteensa toista työnantajaa kohtaan, voidaan pitää paikkakuntana, jolla hän tavallisesti suorittaa työnsä, jos ensimmäisellä työnantajalla, johon nähden työntekijän velvollisuudet on keskeytetty, itsellään on toisen sopimuksen tekohetkellä intressi sen suorituksen täyttämiseen, joka työntekijän on tehtävä toiselle työnantajalle tämän määräämällä paikkakunnalla. Se, onko kyseessä tällainen intressi, on arvioitava kokonaisuutena kaikki kulloinkin kyseessä olevan yksittäistapauksen olosuhteet huomioon ottaen.

2) Tämän yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että työsopimusten osalta paikkakunta, jolla työntekijä suorittaa työnsä, on ainoa velvoitteen täyttämispaikkakunta, joka voidaan ottaa huomioon ratkaistaessa, mikä on toimivaltainen tuomioistuin.

Edward La Pergola Jann

von Bahr Rosas

Julistettiin Luxemburgissa 10 päivänä huhtikuuta 2003.

R. Grass M. Wathelet

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja